

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
Monika Johansson
103 33 Stockholm

Betänkandet Svensk kontanthantering (SOU 2014:61)

(Fi2014/2984)

Bolagsverket avger följande yttrande.

Sammanfattning

Bolagsverket tillstyrker att Riksbanken ska ha det övergripande ansvaret för kontanthanteringen i Sverige. Verket instämmer med utredningen att det är mycket viktigt att landets kontanthantering fungerar på ett tillfredsställande sätt. Bolagsverket ser, liksom utredningen, att både kunskaps- och effektivitetsmässiga skäl talar för att ansvaret ska åvila Riksbanken.

Bolagsverket har ingenting emot att Riksbanken också blir den myndighet som ska ansvara för tillståndsgivningen och tillsynen över uppräkningsverksamheten.

Bolagsverket anser dock att utredningens förslag reser en rad frågetecken. Det framgår t.ex. inte om uppräkningsföretag ska utgöra en egen associationsform eller inte och hur hanteringen av ett företagsregister som föreslås föras av Riksbanken ska fungera. Verket anser att det generellt råder oklarheter kring många registreringsfrågor.

11 En lag om viss uppräkningsverksamhet

11.6 Tillståndsplikt

Om även Bolagsverket ska registrera uppräkningsföretag, t.ex. i aktiebolagsregistret pga. att uppräkningsföretaget även är ett aktiebolag, vilket enligt Bolagsverket inte helt kan uteslutas i utredningen, framgår det inte om Bolagsverket i så fall ska underrättas om det tillstånd som Riksbanken i så fall meddelat och om ett uppräkningsföretag ska markeras på något sätt i aktiebolagsregistret. Vidare framgår det inte om Bolagsverket i så fall ska inhämta godkännande från Riksbanken innan registrering för det fall t.ex. ett aktiebolag vill bedriva sådan verksamhet som faller in under lagen om uppräkningsverksamhet.

11.7 Förutsättningar för tillstånd

Riksbankens tillståndsprövning ska även omfatta företagets ledning. Om företaget är ett aktiebolag och aktiebolaget även ska registreras hos Bolagsverket, ska i så fall den ändring i styrelsen som Bolagsverket registrerar föregås av en fråga till Riksbanken huruvida den tilltänkte styrelsefunktionären får ingå i styrelsen eller inte? Eller ska en styrelseändring som Bolagsverket registrerar aviseras till Riksbanken efter registreringen?

11.9 Uppräkningsföretag

Bolagsverket anser att definitionen av uppräkningsföretag är otydlig. Det framgår inte klart av den föreslagna lagen om uppräkningsverksamhet att uppräkningsföretag ska utgöra en egen associationsform, vilket enligt Bolagsverkets uppfattning blir följden av den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 1 § första stycket 5 a. bokföringslagen (1999:1078).

Om tanken är att uppräkningsföretag *inte* ska utgöra en egen associationsform, är det Bolagsverkets bestämda uppfattning att uppräkningsföretag måste registreras hos Bolagsverket i respektive företagsregister, såsom exempelvis aktiebolagsregistret och handelsregistret.

Om uppräkningsföretag däremot *ska* utgöra en egen associationsform, framgår det inte, enligt Bolagsverkets uppfattning, hur den nya företagsformen förhåller sig till andra befintliga företagsformer, inklusive den lagstiftning som de befintliga företagsformerna omfattas av. Det är därmed oklart hur uppräkningsföretagen ska hanteras vid frågor om t.ex. fusion med ett aktiebolag och bedömning av koncernförhållanden.

11.12 Återkallelse av godkännande, m.m.

Om Bolagsverket, trots att det inte klart framgår av utredningen, ska registrera ett uppräkningsföretag pga. att det t.ex. är ett aktiebolag, ska Bolagsverket i så fall meddela Riksbanken om t.ex. en styrelseledamot till Bolagsverket begär ett s.k. eget utträde ur företagets styrelse?

Ska på motsvarande sätt ett återkallat tillstånd av Riksbanken för en styrelsefunktionär påverka registreringen i näringslivsregistret, dvs. ska i så fall personen avregistreras hos Bolagsverket? Detta framgår enligt Bolagsverket inte av utredningen.

11.17 Register

Bolagsverket är idag registreringsmyndighet för det stora flertalet associationsformer i Sverige. Verket för t.ex. register över alla aktiebolag. Bolagsverket uppfattar utredningen som att uppräkningsföretag endast ska registreras i det föreslagna företagsregistret hos Riksbanken, men anser att detta i så fall inte framgår med tillräcklig tydlighet. Bolagsverket anser att verket bör registrera dessa företag och även vara den primära källan att hämta information ur beträffande dessa företag.

En annan fråga som Bolagsverket ställer är om uppräkningsföretag ska utgöra en särskild associationsform med särskild nummerserie (organisationsnummer). Kan sådana företag i så fall sedan omvandlas till t.ex. ett vanligt aktiebolag? Och ska ett vanligt aktiebolag kunna omvandlas till ett uppräkningsföretag?

Om utredningen menar att uppräkningsföretag ska utgöra en egen associationsform förefaller det, enligt Bolagsverket, mer naturligt att Bolagsverket blir registerförande myndighet men att tillståndsgivningen och tillsynen givetvis ska ligga hos Riksbanken. Dock är det ett problem i så fall att Bolagsverket idag inte för register över samtliga företagsformer, exempelvis inte över stiftelser och samtliga enskilda näringsidkare. Det skulle, bl.a. på grund av de föreslagna reglerna om avveckling och revision, underlätta om endast aktiebolag skulle få vara uppräkningsföretag. I lagen föreslås t.ex. att alla uppräkningsföretag ska ha revisor, vilket inte krävs idag för alla företag. Även Riksbankens tillsynsskyldighet borde underlättas av att alla uppräkningsföretag hade formen av ett aktiebolag.

Ytterligare en fråga är hur firmaskyddet för ett uppräkningsföretag ska behandlas. Detta framgår inte av utredningen. Om Riksbanken ska registrera uppräkningsföretag, vilket föreslås, och om uppräkningsföretaget ska ha skydd för sin firma enligt firmalagen, måste, enligt Bolagsverket, också Riksbanken utföra granskning av sökt firma, enligt bestämmelserna i firmalagen.

11.23 Avveckling av verksamheten

Riksbanken får enligt den föreslagna lagen besluta om hur avvecklingen av verksamheten ska gå till. Bolagsverket anser att det är oklart hur en sådan avveckling ska ske utan konkreta bestämmelser härom i lagen. Om det, mot förmodan, är utredarens mening att ett uppräkningsföretag som tillika är ett aktiebolag ska vara registrerat såväl hos Riksbanken som hos Bolagsverket, är det ändå oklart om Bolagsverket kan besluta om tvångslikvidation på de grunder som anges i 25 kap. aktiebolagslagen (2005:551) när bestämmelsen i lagen om uppräkningsverksamhet finns. Ska i så fall Bolagsverket besluta om likvidation på grunderna enligt aktiebolagslagen och Riksbanken besluta om tvångslikvidation på andra grunder?

11.28.1 Redovisning

Samtliga företag som omfattas av den nya lagen om uppräkningsverksamhet, dvs. inte bara aktiebolag, är skyldiga att upprätta och offentliggöra en årsredovisning enligt de krav som årsredovisningslagen (1995:1554) ställer. Om uppräkningsföretag ska utgöra en egen associationsform, är det oklart huruvida ett uppräkningsföretag som tillika är ett aktiebolag ska offentliggöra sin årsredovisning genom att skicka in den till Bolagsverket.

Genom det föreslagna tillägget i 6 kap. 1 § bokföringslagen uppges uppräkningsföretag specifikt som företag som ska avsluta sin bokföring med en årsredovisning. Den ska därmed också offentliggöras enligt 6 kap. 2 § bokföringslagen. Av sist nämnda bestämmelse framgår att offentliggörande ska ske enligt bestämmelserna i årsredovisningslagen. 8 kap. 3 § årsredovisningslagen, som reglerar hur en årsredovisning ska offentliggöras, torde i så fall behöva kompletteras med en bestämmelse om hur årsredovisningen för ett uppräkningsföretag ska offentliggöras (i konsekvens med den föreslagna ändringen i bokföringslagen).

Det är därför också oklart huruvida årsredovisningen för ett uppräkningsföretag ska ges in till Bolagsverket eller inte, för det fall uppräkningsföretaget är ett aktiebolag.

11.28.2 Revision

Ett uppräkningsföretag ska ha minst en revisor. Vidare ska Riksbanken ha rätt att utse en eller flera revisorer att tillsammans med uppräkningsföretagets revisorer genomföra revision av företaget. Varken av den föreslagna lagtexten (33 och 34 §§) eller av utredningen i övrigt framgår om en revisor ska registreras i de register som Bolagsverket för eller inte. Även om Bolagsverket ska registrera ett uppräkningsföretag, på grund av att det är ett aktiebolag, framgår det ändå inte hur en revisor som utsetts av Riksbanken ska anmälas och registreras hos Bolagsverket.

14 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Bolagsverket anser att ikraftträdandetidpunkten är satt alldeles för snäv.

15 Konsekvenser av utredningens förslag

Bolagsverket har svårt att bedöma kostnader för införandet av förslaget när det inte framgår om verket ska föra register över dessa uppräkningsföretag eller inte. Om företagen dessutom ska utgöra en egen associationsform kommer kostnaderna för Bolagsverket att bli betydligt dyrare än om de endast ska registreras inom befintlig företagskategori, exempelvis aktiebolag.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Annika Bränström. I den slutliga handläggningen har också direktören Inga Otmalm, avdelningschefen Helene Lindqvist, chefsjuristen Peter Källenfors, avdelningsjuristen Lena Göransson Norrsjö och bolagsjuristen Jan Westerberg deltagit. Föredragande har varit avdelningsjuristen Elisabeth Lagerqvist.

Annika Bränström

Elisabeth Lagerqvist